

Achtergrondinformatie – Sociale media

Sociale media zijn ontzettend handig om de rest van de wereld, of alleen een groep van vrienden en/of bekenden te laten weten wat jou bezighoudt, wat jij van iets vindt of wat er in jouw leven gebeurt. Veel mensen gebruiken daarom sociale media. Met sociale media is de drempel heel laag om ook het werk van anderen of beeltenissen van anderen te gebruiken. Toch gelden hiervoor dezelfde regels die ook elders in het maatschappelijk leven gelden. Het auteursrecht en het portretrecht zijn ook van toepassing bij alles wat je plaats op Instagram, Facebook, Twitter en al die andere media.

Auteursrecht

Iedere maker heeft auteursrecht wanneer hij of zij een originele foto, video, tekst, lied, schilderij of sieraad maakt. Auteursrecht helpt makers hun werk te beschermen, zodat het niet zonder toestemming gepubliceerd of gereproduceerd wordt. In de verdiepingslessen *Welke rechten heb ik als maker?* en *Wat mag ik als gebruiker?* leren jouw leerlingen welke rechten een maker en welke rechten een gebruiker heeft. Maar hoe zit het met het delen van informatie op internet via hyperlinks?

Wat mag wel?

Je mag op je eigen Facebook-, of Instagram-pagina of je eigen website een linkje plaatsen naar een video, foto, artikel of blog van iemand anders op een andere website. Die foto's, video's of teksten waren namelijk toch al voor iedereen te zien op die andere websites, en dan mag je daar gerust naar verwijzen met een linkje.

Wat mag niet?

Je mag niet een foto, video of tekst van een andere website eerst downloaden en dan op je eigen website of Facebookpagina plaatsen.

Je mag dus alleen een linkje plaatsen naar de oorspronkelijke website waar die foto, video of tekst op staat. Je mag ook niet opzettelijk linken naar illegale websites. Dat zijn websites met foto's, films, muziek, boeken of games, waarbij je weet dat het werk zonder toestemming van de makers op die website is geplaatst.

Portretrecht

Iemand die een foto maakt, heeft auteursrecht op zijn eigen foto en mag daarom zelf beslissen wat er met die foto gebeurt. Maar wat als er mensen op de foto staan? Hebben die daar ook iets over te zeggen? Het antwoord is "ja". Portretrecht beschermt de privacy van de geportretteerde.

Je mag op je Facebookpagina best wel zonder toestemming een foto of filmpje gebruiken waar iemand op staat, maar in een paar gevallen mag dat niet. Dat hangt af van de situatie.

Niet: privé of thuis gemaakt

Je mag niet ongevraagd foto's of filmpjes maken van mensen thuis of in een privésituatie. Ook niet in ruimtes waar niet zomaar iedereen naar binnen mag, maar alleen de mensen die daar horen, zoals de school. Daar moet je eerst toestemming voor vragen aan de mensen die op de foto of in de film komen. Als dat kinderen zijn, heb je toestemming van hun ouders nodig.

Wel: in het openbaar gemaakt

Je mag foto's of filmpjes van mensen op straat of op andere plekken waar iedereen mag komen, vaak gebruiken op je Facebookpagina of website.

Maar nooit: als iemand daar last mee kan krijgen

Voordat je een foto of filmpje online zet, moet je eerst goed nadenken over de gevolgen. Als je denkt dat de persoon op de foto of in het filmpje daar weleens last mee kan krijgen, mag je de foto of het filmpje niet zomaar plaatsen waar ook anderen het kunnen zien. Je moet dan eerst toestemming vragen aan die persoon.

Beroemde personen

Filmsterren, popsterren, bekende sporters hoeven het ook niet zomaar goed te vinden als anderen ongevraagd hun portret gebruiken, omdat zij dan inkomsten mislopen. Zij kunnen namelijk zelf geld vragen voor foto's waar zij op staan. Aan de andere kant hebben zij als bekende personen het ook goed te vinden dat foto's van hun worden gemaakt en gedeeld als zij in de openbaarheid verschijnen. Zij kunnen wel actie ondernemen als er commercieel gebruik wordt gemaakt van hun afbeelding zonder toestemming en als er geen sprake is van redactioneel gebruik in een reportage, een krant of een tijdschrift.

Tips voor de leerkracht voor een volgende keer

Het auteursrecht en het portretrecht zijn ook van toepassing bij alles wat je plaatst op Instagram, Facebook, Twitter en al die andere media. Er is een korte les [Foto's delen](#) en een verdiepingsles over [Portretrecht](#) beschikbaar over dit belangrijke onderwerp voor sociale media. Denk bijvoorbeeld aan cyberpesten.

De verdiepingslessen bestaan uit een introductievideo van Tobias, een op leesniveau groep 7/8

gemaakte leestekst over respectievelijk de rechten van een gebruiker, de rechten van een maker en een over portretrecht, waarna de leerlingen in een quiz hun in de leestekst opgedane kennis kunnen toetsen. Daarnaast is er nog een leuke doe-opdracht in de vorm van een woordzoeker, kruiswoordpuzzel of rebus. Zeker als er al een korte les met de klas is gegeven over een van deze thema's, lenen de verdiepingslessen of onderdelen daaruit zich voor zelfstandig werken.

Copy Koppie Quest

Een leuke en leerzame aanvulling en combinatie met het lespakket Wijs met media omgaan is de game die in en met de klas kan worden gespeeld: de Copy Koppie quest.

In deze klassenquest, onderdeel van het populaire programma HackShield, leren de kinderen dat als zij maker zijn van originele werken, zij en hun werk door het auteursrecht worden beschermd. Ze leren ook wanneer je werk van een ander wel en niet mag gebruiken. Leerlingen staan voorts stil bij het gebruiken, plaatsen of verkopen van afbeeldingen van anderen. Mag je een afbeelding die je via Google vindt vrij gebruiken? En mag je deze afbeelding zomaar verkopen? In de Quest helpen de leerlingen Papi het goede pad op. De quest is voorzien van een lesbrief.

Op de [HackShield website](#) kun je alle informatie over de klassenquest vinden inclusief de lesbrief.

De klassenquest vind je [hier](#). Voor de klassenquest moet je wel een leerkrachtaccount hebben. Die maak je [hier](#) aan.

Meer informatie over auteursrecht?

Wil je meer weten over auteursrecht kun je terecht op de volgende websites:

- Algemene informatie over auteursrecht geschikt voor kinderen is beschikbaar op www.auteursrechtvoorjou.nl, waar ook een instructief filmpje over "auteursrecht in twee minuten" is opgenomen.
- Voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal in het onderwijs is er speciaal voor leerkrachten de website: www.onderwijsauteursrecht.nl, waar je snel kunt vinden welke regelingen er zijn getroffen voor gebruik in het onderwijs.
- Voor informatie over het auteursrecht kun je ook terecht op www.auteursrecht.nl.

